

การประชุมวิชาการ ระดับชาติ

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

Community-led Social Innovation in the Era of Global Changes amidst Covid-19 Crisis

นวัตกรรมทางสังคมของชุมชนในยุคของการเปลี่ยนแปลงโลกท่ามกลางวิกฤตโควิด-19

ผลของการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านควนแดง

The Effects of Learning the Musical Notes Singing Exercises of Grade 8 Students at Bankuandang School

ผกา มาศ ชัยบุญ*1 และ ละมุล รอดขวัญ*2 Pakamas Chaiboon*1 and Lamun Rodkwan*2

นักศึกษาลัทธิศาสตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ 1 ดร. คณมนุชยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ 2

Graduate Diploma (Teaching Profession) Program, Southern College of Technology 1 Ph.D., Faculty of Humanities and Social Sciences, Southern College of Technology 2

*Corresponding author, e-mail: pakamaschaiboon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการร้องโน้ตดนตรีสากล เปรียบเทียบคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 14 คน ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ใช้เครื่องมือในการวิจัย 4 เครื่องมือ คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล แบบทดสอบการร้องโน้ตดนตรีสากล และแบบประเมินการทดสอบการร้องโน้ต ดนตรีห่อข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test pairs การทดสอบค่า one-sample t-test และการทดสอบค่าดัชนีประสิทธิผล ผลการวิจัย พบว่า 1) คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 2) คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการร้องโน้ตดนตรีสากลสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) การศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล มีค่าเท่ากับ 0.5 (ร้อยละ 50) การวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการร้องโน้ตดนตรีสากลให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

คำสำคัญ : แบบฝึกทักษะ การร้องโน้ต ดนตรีสากล

บทนำ

การเรียนรู้ทางด้านดนตรี เป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา การฟังหรือการเล่นดนตรีช่วยเสริมสร้างสมาธิ เพราะเสียงดนตรีนั้นมีผลต่อการทำงานของร่างกาย หากฟังเพลงจังหวะเร็วร่างกายจะมีการตื่นตัว แต่หากฟังเพลงจังหวะช้าลง ร่างกายจะเกิดการผ่อนคลาย ส่งผลให้สมองทำงานได้ดีขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการแยกแยะและการควบคุมการจำในขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ (ศิริมา จิตต์จรัส และบุญสืบ บุญเกิด, 2561) ดนตรีจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนช่วยทำให้มนุษย์เกิดสุขภาวะในการดำรงชีวิต

ในการเรียนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี จุดมุ่งหมายหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตร คือ การมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การจะพัฒนาความสามารถทางดนตรีสากลให้สูงขึ้นได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการฝึกฝนทักษะการร้องโน้ตให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ปรากฏอยู่ในตัวชี้วัดสาระดนตรี ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น การฝึกทักษะการร้องโน้ตจึงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนวิชาดนตรี

จากประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัย ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในรายวิชาขับร้องประสานเสียง โรงเรียนบ้านควนแดง พบว่า ทักษะการร้องโน้ตเพลงของนักเรียนยังไม่ดีเท่าที่ควร กล่าวคือ นักเรียนร้องข้อโน้ตไม่ถูกต้อง ไม่สามารถร้องโน้ตได้ตรงระดับเสียง และร้องโน้ตไม่ตรงจังหวะ ทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียนรู้บทเพลงต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาขับร้องประสานเสียง จำนวน 14 คน เป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้วิธีการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล เพื่อพัฒนาทักษะการร้องโน้ตเพลงของนักเรียน ด้วยความสำคัญและที่มั่งคั่งกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาหัวข้อ "ผลของการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านควนแดง" โดยงานวิจัยนี้มีตัวแปรอิสระ คือ การสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล และตัวแปรตาม คือ ผลของการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล ใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 3 ครั้ง โดยใช้ระยะเวลาทดลองระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 – 10 มีนาคม 2563

วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล
- เพื่อเปรียบเทียบคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากลเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80
- เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล

วิธีการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลของการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านควนแดง เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านควนแดง จำนวน 14 คน ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยได้สอนด้วยตนเอง ใช้เครื่องมือในการวิจัย จำนวน 4 เครื่องมือ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล แบบทดสอบการร้องโน้ตดนตรีสากล และแบบประเมินการทดสอบการร้องโน้ต ดนตรีห่อข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test pairs การทดสอบค่า one-sample t-test และการทดสอบค่าดัชนีประสิทธิผล

ผลการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบของนักเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 22.43 และค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 26.21 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.53 แสดงให้เห็นว่า คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการร้องโน้ตดนตรีสากลสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 1) ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบค่าที เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 14 คน

ผลการทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	μ	S.D.	t
ก่อนเรียน	14	30	22.43	1.40	-7.896*
หลังเรียน	14	30	26.21	1.53	

การศึกษาเปรียบเทียบคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากลเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.21 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.53 แสดงให้เห็นว่า คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการร้องโน้ตดนตรีสากลสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 2) ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบค่าที เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยกับเกณฑ์ ร้อยละ 80

ผลการทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	μ	S.D.	t
การทดสอบหลังเรียน	14	30	26.21	1.53	5.525*

การศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล พบว่า คะแนนเต็มของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 420 คะแนน ผลรวมของคะแนนหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 367 คะแนน ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 314 คะแนน ดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.5 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีทักษะการร้องโน้ตดนตรีสากลเพิ่มขึ้น 0.5 (ร้อยละ 50) (ตารางที่ 3) ตารางที่ 3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล

ผลคูณของจำนวนนักเรียนที่คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนนหลังเรียน	ผลรวมของคะแนนก่อนเรียน	E.I.
420	367	314	0.5

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อมูลผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้ การศึกษาเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบการร้องโน้ตดนตรีสากลก่อนเรียนเท่ากับ 22.43 และค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 29.21 ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการร้องโน้ตดนตรีสากลนั้นส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการร้องโน้ต ซึ่งสนับสนุนแนวคิดของมูทิตา อังคุระซี (2559) ที่ว่า แบบฝึกทักษะ เป็นเครื่องมือประกอบการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมทักษะให้กับนักเรียน ทำให้เกิดความชำนาญในเรื่องที่เรียน เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยตรวจสอบความรู้และความเข้าใจของนักเรียน ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียน และเป็นสิ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนได้ อีกทั้งเนื้อหาทางดนตรีที่อยู่ในแบบฝึกทักษะมีการจัดลำดับความยากง่าย จึงทำให้สามารถลดความกังวลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนได้ นักเรียนสามารถฝึกฝนการร้องโน้ตโดยเริ่มจากสิ่งที่ยังไม่ซับซ้อน แล้วจึงค่อยเพิ่มความยากขึ้นทีละระดับ ซึ่งสนับสนุนแนวคิดการสอนดนตรีตามทฤษฎีของชย นาคควง (2543 อ้างถึงใน วีระภัทร์ ชาตินุช, 2560) ได้กล่าวว่า การสอนดนตรีแบบโคตาเซียนเริ่มต้นจากสิ่งที่ยังไม่ซับซ้อน เน้นการจัดระบบของเนื้อหาสาระทางดนตรีโดยคำนึงถึงความยากง่ายเป็นหลัก จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะของตนเองได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ยังแสดงให้เห็นว่า นักเรียนเกิดการพัฒนากิจกรรมการร้องโน้ตที่ดี สามารถร้องโน้ตได้คล่องแคล่วแม่นยำมากขึ้น พัฒนาการดังกล่าวที่มีความสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเทพ (1967 อ้างถึงใน ทิศนา เขมมณี, 2562) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติมีทั้งสิ้น 5 ขั้น ประกอบด้วย ขั้นการเลียนแบบ ขั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องแม่นยำ ขั้นการแสดงออก และขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ โดยรูปแบบการเรียนการสอนนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ สามารถทำได้อย่างแม่นยำและชำนาญ

การศึกษาเปรียบเทียบคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ 80% ที่กำหนดไว้ พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.21 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 80% ของ 30 คะแนน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการร้องโน้ตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ใช้ชุดกิจกรรมในการพัฒนาสัททักษะ ของวีระภัทร์ ชาตินุช (2560) ที่พบว่า นักเรียนทุกคนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 หลังจากที่ใช้ชุดกิจกรรมในการพัฒนาสัททักษะ และจากผลการทดลอง พบว่า คะแนนทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้วัน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามการร้องโน้ตได้ดี มีพัฒนาการด้านดนตรีที่เหมาะสมตามวัย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ นิศาชล บังคม (2553) ที่กล่าวว่า วัฒนาการทางด้านดนตรีสำหรับเด็กในวัยนี้มีความลึกซึ้งทั้งเรื่องแนวคิด และทักษะทางดนตรีมากขึ้น สามารถแสดงความรู้สึกตามบทเพลงได้ดีขึ้น ทั้งเรื่องการร้องและการเล่นเครื่องดนตรี เด็กสามารถเข้าใจและปฏิบัติได้ การรับรู้เกี่ยวกับเสียงประสานและทักษะด้านการฟังทำได้ดีขึ้น

การศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล พบว่า คะแนนเต็มของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 420 คะแนน ผลรวมของคะแนนหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 367 คะแนน ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 314 คะแนน ดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.5 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีทักษะการร้องโน้ตดนตรีสากลเพิ่มขึ้น 0.5 (ร้อยละ 50) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล ผ่านเกณฑ์ 0.5 แสดงว่า แบบฝึกทักษะมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ การวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการร้องโน้ตดนตรีสากลให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

สรุป

การศึกษาเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 14 คน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ด้านการศึกษาเปรียบเทียบคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ 80% พบว่า คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการร้องโน้ตดนตรีสากลสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษา ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล พบว่าแบบฝึกทักษะมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ข้อเสนอแนะ

- ครูผู้สอนที่มีความสนใจสามารถนำแบบฝึกทักษะ เรื่อง การร้องโน้ตดนตรีสากล ไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการร้องโน้ตให้กับนักเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ ได้
- ในการพัฒนาแบบฝึกทักษะครั้งต่อไป ครูผู้สอนสามารถนำทำนองเพลงพื้นบ้านต่าง ๆ มาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบฝึกทักษะ เพื่อเป็นการเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านที่สำคัญให้กับเด็กและเยาวชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิศนา เขมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิศาชล บังคม. (2553). การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสัททักษะตามแนวคิดโคตาเซียนสำหรับนักเรียนเป็ยโนระดับชั้นต้น (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มูทิตา อังคุระซี. (2559). การพัฒนาแบบฝึกทักษะเรื่องสีและการระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสำโรง (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- วีระภัทร์ ชาตินุช. (2560). การพัฒนาสัททักษะวิชาดนตรีสากลโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของธอร์นไคด์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- ศิริมา จิตต์จรัส และบุญสืบ บุญเกิด. (2561). การพัฒนามนุษย์ด้วยดนตรี. วารสารศึกษาศาสตร์, 16(1), 65-74.

ร่วมกับ

